

KIRJU MEESTELE JA NAISTELE

«Kirill Teiter on julge mees. Midagi sarnast mõlks ka minul mõttes, aga idee tundus niivõrd julgena, et ei sõandanud sellega avalikkuse ette tulla. Tegelikult see mõte väga võõras ei olegi: Uustulndi «Tuulte tallermaas» on kirjeldatud üht sellist perekonda Abukal, Ööbiku «Armastus-romaan» aga pajatab naistest, kes peab päris ametlikult kaht meest.» Nii kommenteerib polügaamia-ideed kahe lapse isa T. PIRKA Harju rajoonist. Sellise perekonna positiivseid külgi otsides kordab ta seisukohti, mis on välja toodud kirjades ülevaates 11. augusti «Edasis». Tallinlane A.-L. KONKS leiab iibe suurendamiseks ja «perekondade kvaliteedi tõstmiseks» lihtsama lahenduse — enne abiellumist kasutada astroloogilisi uuringuid. Sedasama soovitat ka tallinlane R. KONKS ja annab reegli: «Kaa-sade sünniaastate vahe peab jaguma neljaga ning sünnipäevade vahekaugus peab olema neli kuud (+—10 päeva) Kui ka sellisel juhul ühest naistest ei piisa, siis — õnn kaasa!» Pärnulan U. TIIK kirjutab: «Kui tahame eksisteerida eesti rahvana, siis peame püüdma selle poole, et laps kasvaks kodus, aga mitte uulitsal.» «Mis puutub iibe suurendamise võimalusse abieluvälise kontakti abil, siis see, et tegelikkuses nii toimiktakse, ei tähenda veel seda, et seesugust võimalust tuleks ära kasutada. Anaglaasiid ei tohiks saada järglaste soetamise domineerivaks. Selliste suhete loojad ei taha tavaliselt lapsi,» kirjutab H. LUUKA Rõngust ja lisab: «Rahvuste säilitamise eesmärgil peaks sisse seadama «Punane raamat». Alla miljonit kahanenud rahvas ja keel peaks saama soodustusi.»

K. MUNA «ei saa K.T. üleskutset hõisates vastu võtta. Materiaalsest küljest mõtleb K.T. ainult ühe põlvkonna jagu ette. Kas ikka suudaks superisa (tulevikus supervanaisa) kõiki oma 12 polügaamia küttes tüdarta materiaalselt toetada? Ka siin on eeliseid polüandrial».

Olemegi taas jõudnud (abi)elu majandusliku küljeni. Küllap on selle tegelikkus olukorda viia vajadustega vastavusse lihtsam kui murda inimeste psühholoogiat polügaamia või polüandria vastuvõtmiseks.

Eestlaste iibe suurendamiseks soovitat Türi pensionär M. TENJES maksta toetust, «mis toetus on, küll siis on ka tulemused! Vähemalt 50 rbl. kuus iga lapse eest. Tuleb maksta ka lisapensiooni emadele 30 rbl. kuus iga korralikult üleskasvatatud lapse pealt. Pensioni ülemmäär võiks olla 160—180 rbl., siis pole karta, et kellegi pension liiga suureks läheb.»

T. NÖGES Rannust teeb ettepaneku «hakata maksma toetust kolmanda ja enama lapse sünni puhul peredele, kus vähemalt üks vanematest on kõrgharidusega. Ühekordse toetuse suurus võiks olla kolm tuhat rubla, alates neliandast lapsest lisaks sellele veel tuhat rubla aastas. Kui lahendatakse Eesti NSV kodakondsuse küsimus, on loomulik, et toetuse saajad peavad olema meie vabariigi kodanikud. Sündivuse stimuleerimise selline kord aitaks kaasa mitme meie jaoks olulise probleemi lahendamisele:

1) olukorras, kus palga suurus on pöördvõrdeline haridustasemega, vajavad kõrge-ma haridusega noored perekonnainimesed kõige rohkem riiklikku tähelepanu ja toetust — see oleks võimalus astuda esimene tegelik samm hariduse väärtustamiseks meie riigis;

2) oluliselt peaks hakkama paranema meie rahva genofond, mille kehvamaks muutmise-st alates hävitamise stalinlike aktsioonide ning üldise proletariaadi diktatuuri tagajärjel on samuti korduvalt juttu olnud;

3) kogemused näitavad, et meie vabariigi probleemidest tahab ja suudab aru saada põhiliselt haritud osa sisserrannanud inimestest, küllap oskavad nad sellist mõistvat suhtumist kasvatada ka oma järeltulijates».

Et iibe kasvu vähemalt majanduslikult stimuleeritaks, selleks esitab koduperenaine A. ADOJAAN Jõgevast üleskute luua «koduperenaiste rinne». H. MERILA kirjapaneku pealkiri on

EESTI MEHEST... EESTI MEHENI

Ma olen vanem naine, ametilt arst, kolme tütre ema ja aasta lõpuks loodetavasti 7-kordne vanaema. Ma ei ole põhimõtteline polügaamia pooldaja. Kuid ei pelga ajalugu meenutada: eesti rahvale on mitmenaisepidamine kombeks olnud saksa ordu vallutuseelset perioodil. Seda arvatavasti olukorras, kus vananenud pereema kõrvale tõi mees peresse üks või kaks nooremat naist, kes võisid mehele veel lapsi sünnitada, jättes esimese talu väarikaks pereemaks ja võtmetehoidjaks. Selle pahega on kirikuõpetajad hiljem sajan-deid võidelnud. See pole saladus. Kas tänapäeva noor eesti naine suudaks end sellisesse situatsiooni asetada, seda mõelgu ta ise hästi järele. Kindel on aga see, et üldjuhul eesti mees ei jõua kaht naist (kaht perekonda) üleval pida-da, kui tal praegu ühegi perekonna ülevalpidamiseks vahendeid ei jätdu. Mida kõrgem on mehe haridus, seda viletsam on palk!

Olen miilitsamehega täiesti nõus: noor eesti naine tahab lapsi sünnitada targale ja tugevale mehele. Mu noored naispatsiendid küsivad tihti ka raske neeruhaiguse korral, kas nad ikka saavad nii terveks, et võivad saada kolman-

da (teise, esimese) lapse. Lausa kirklikult soovitakse sünnitada laps targale, intelligent-sele ja tugevale mehele, kes suudab oma perekonda hoida ja kaitsta. Jättes korra-kõrvale mono- või polügaamia eelised ja puudused, tahaksin arstina rõhutada terve perekonna vajalikkust.

Me vajame perekondi, kus lapsed võivad hella ja armastava ema kõrval toetuda ka targale, ema austavale isale. Sellise kolmainuse tähtsat rolli ei saa alahinnata eetilisel kõrgel tasemel oleva järelopõlve kasvatamisel, meie rahva kunagise töötraditsiooni, suhtlemisuskuse ja eneseväärikuse taastamisel, mis kõik iga päevaga aina enam häviv. Meil ei ole ju vaja lihtsalt paljunedu nagu kodujänesed. Meil on eetilised ja moraalses mõttes vaja välja rabelda sellest mudast, kuhu me oleme vajumas. Meil on vaja taastada see kristlik-talupoegliku päritoluga eetika, mis meie rahvale annab tema omapära.

Kus on see tugev ja tark eesti mees, kellele võime toetuda? Kas olete sõitnud sise-maabusides väikeste asulate vahel? Mulle on silma hakanud äärmiselt alarmeeriv nähe: bussidesse astuvad mitmes vanuses puhtad, intelligent-sed eesti maanaised, vaikselt ja vaoshoitult vesteldes. Ja mehed, räpased, lohakais tööriivais, sinipunane nina ühele või teisele poole viltu; räägivad inetute sõnadega, lisades rämedat naeru ja näidates oma korramata hambaid. Neid on nii silmatorkavalt palju väheste korralike meeste kõrval, et hirm hakab. Missugune naine tahab niisugusele lapsi sünnitada?

Õnnetus ei ole muidugi ainult isiku tasemel. Palju suurem on ebakõla kogu süsteemi piires. Selles ühiskonnas, kus meid elame, ei maksa haridus midagi. Meeste äravool haridusetaotlejate hulga-st on riiklikult soodustatud, otse eelistatud.

Kui aga noormees on vastu pidanud ülikooli õpetamiseni, siis hakkab ta saama nii väikest palka, et ta enda toitmise ja katmisega vaevu toime tuleb, rääkimata perekonna ülalpidamisest. Ja tekibki viimane tõrge — vähegi elamisväärsema elu korraldamiseks enesele ja abikaasale, millele ju tõesti igal inimesel on õigus, hakatakse hoiduma ühestki lapsest, mis siis veel rääkida 2, 3, 4 lapsest.

Ma nimetaksin seda hariduse süstemaatiliseks diskrimineerimiseks, mille all kannatab eeskätt just järeltulev põlvkond. Kui aga naine peab mehega võrdselt kutsetöös rabelema, nagu minagi perekonna ülalpidamiseks olen sunnitud olnud tegema, siis on kolme lapse kasvatamine äärmiselt raske ja ei saa vältida tähelepanu, helluse ja kasvatusdefekte, kuidas sa ka ei püüaks.

Samal ajal näitab statistika, et 4-klassilise haridusega liht-töömees saab siiani kõige kõrgemat palka. Mida teeb harima tu mees suure rahaga, kui

tal ei ole mingit kultuurinõudlust? Joob teiste omasuguse seltsis maha. Joob pidevaid aastaid ja suurendab meie rahva kõige suuremat häbi — kindlustab debiilsete laste juurdekasvu.

Nii et ka minu arvates tuleb iibe probleemi alustada eesti mehest. Ootan, et mees iseendale ükskord tõsiselt otsa vaataks ja järele mõtleks, kes ta on ja kes ta peaks olema. Et mõtleks ka sellele, millised kohustused ta on valmis enda peale võtma ja kas ta on valmis oma kohustusi suurendama, s.o. kas talle on tähtis eesti rahva saatus, kas ta tahab ja suudab sellise kodu loomiseks rohkem vaeva näha, kuhu naine võib tulla ja talle armastuses hõlga lapsi sünnitada.

Ma pöörduks esmajoones lihtsa töömehe poole, et ta mõtleks vältimatule kultuuri-vajadusele oma naise ja laste huvides. Intelligents ei ole ainult haritute osa, see on südameharidus, mis õilistab iga põllumeest, iga töolist, iga meistrimeest. Aga selleks peab leidma endas tugevust seda taotleda ja arendada, et olla tõeline isa oma lastele.

Ma pöördun ka eesti intelligenti, haritud meeste poole (õnneks on neid veel olemas): leidke endas jõudu kitsendada oma isiklikku mugavust, et anda elu suuremale lasteperele, et nad võiksid osa saada teie tarkusest, haridusest, eetilistest tõekspidamistest.

Just tugevus ja jõud, eriti vaimujõud, on see, mida me naised teilt ootame. Naiste pärast ma ei muretse — oma väiksema füüsilise jõu juures jätkub neil sitkust, armastust ja hingejõudu kanda ja kasvatada lapsi Eestimaale.

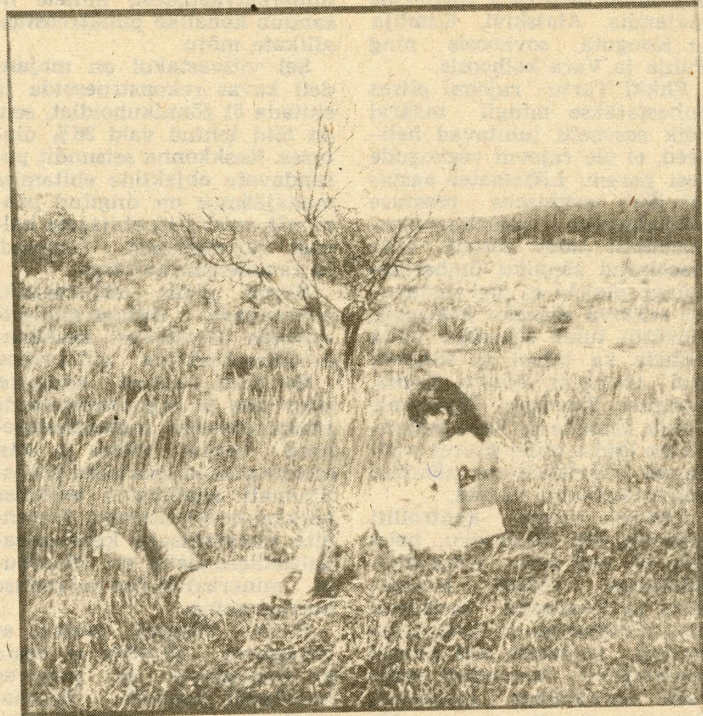
Aga ma pöördun ka Eesti NSV valitsuse poole — seal peavad ju olema kõige targemad ja tugeva vaimuga mehed, kes tahavad ja jaksavad korvaldada takistused tugeva perekonna arenemise teit. Eeskätt tuleb jälle väärtustada haridus. Kui ei ole võimalik üliõpilises ulatuses, siis Eestis, et poisid tormaksid koolidesse, tehnikas ja kõrgkoolidesse. Laias maailmas, näiteks väga kõrge elutasemega Jaapanis ei ole ammu enam harimata labidameest, töötubades ja ehitusobjektidel tegutsevad haritud oskustöölised, seadistajad ja insenerid. Sel-line suund tuleks võtta meilgi, kui me üldse tahame majanduslikult kas või põlvili tõusta. Aga me peame püsti tõusma!

Kõige kiiremas korras tuleks tõsta normaalsele tasemele õpetajate ja arstide palgad, aga ka iga teine haritlane peab ühiskonnalt saama piisava sissetuleku oma perekonna ülevalpidamiseks. Praegu seda ju ei ole. Kogu maailma ees peaksime häbenema, et haritud mehe palk ei suuda meil perekonda elatada.

Tuleb leida võimalus päästa haridus riigikaitse huvide käest. Kui kõrgkoolis õpiksid kas või ainult noormehed, moodustaks see väikese osa vabariigi kutsealustest ja ma olen veendunud, et selle osa vabastamine armeeteenistusest ei halva NSV Liidu kaitsevõimet, küll aga päästaks intelligentsi, millele ei ole võimalik ei hariduse, ehituse, kunsti, teaduse, tööstuse ja lõpuks muidugi ka riigikaitse areng.

Ka teie, targad ja tugevad mehed valitsuse tipus, peate vaatama endale tõsiselt otsa, mida te tahate ette võtta Eestimaa rahva iibe parandamiseks ning kord jõudma selleni, et eesti mehed on valdavalt terved ja tugevad ning haritud pereisad.

HELBE MERILA
Meelis Loki foto

**LIVE!
LIVE!
LIVE!**